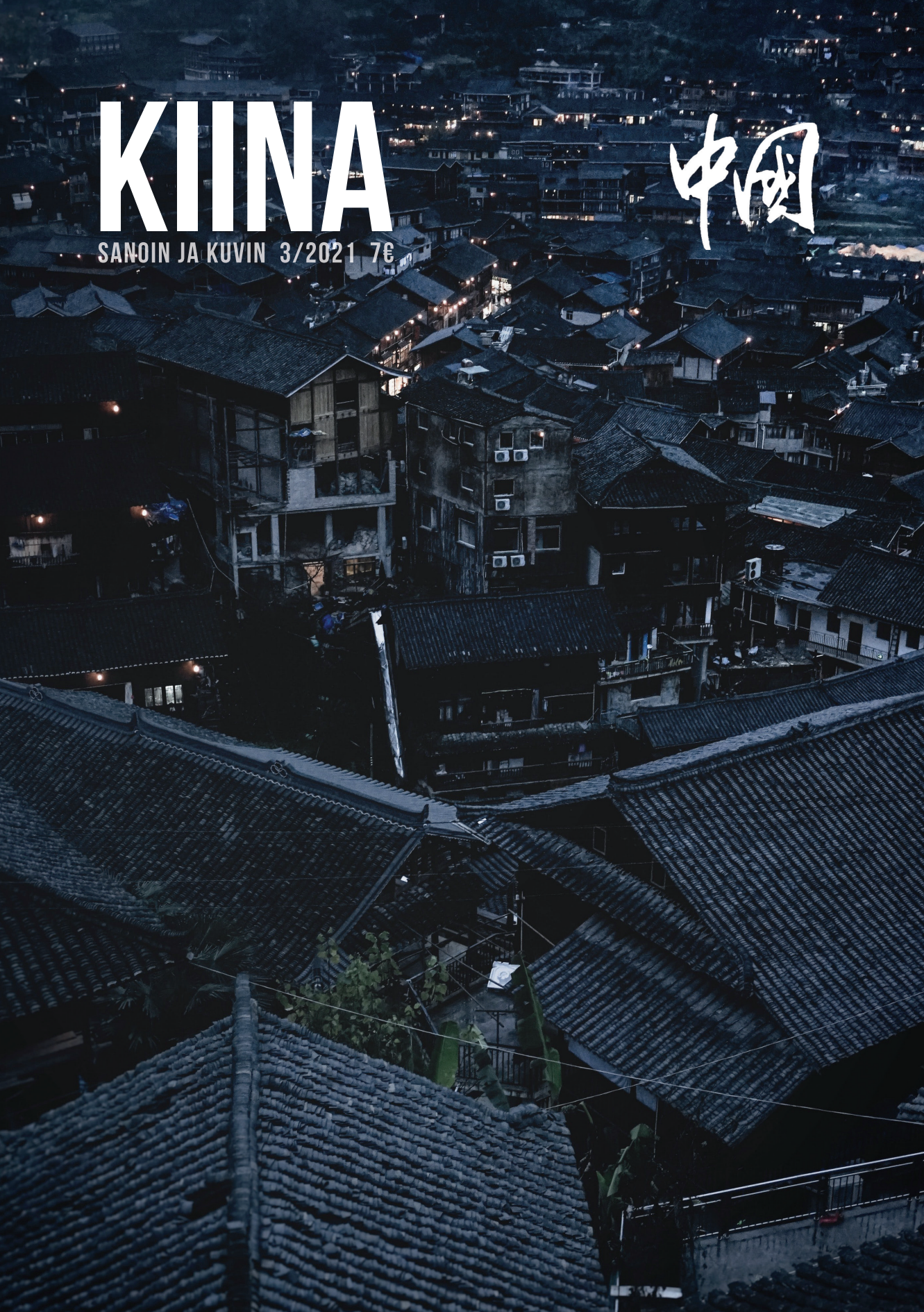

KIINA

中国

SANOIN JA KUVIN 3/2021 76

SISÄLLYSLUETTELO

03

KIINALAINEN TALVIURHEILU-UNELMA
MIKKO KNUUTILA

10

PAKINA: RAJANYLITYS VAIKEUKSIA
MERJA KALLIOMÄKI

12

XINJIANGIN TILANNE VAATII TOIMIA YRITYKSILTÄ
ANU KULTALAHTI

14

KUVATAITEILIJAN KÄSISSÄ TUSSIMAALAUUS TAITTUU RIISIPAPERILTA INSTALLAATIOIHIN
HANNA-MARI YLINEN

19

KLASSISEN KIINALAISEN MAALAUSTAITEEN IHANTEET MODERNISSA TAIDEMAAILMASSA
SANNI LEIMIO

23

KIINALAISET RAPUJUHLAT
MAARIT KNUUTILA

KIINA SANON JA KUVIN — NO 3/2021 (289) 66. VUOSIKERTA

Julkaisija:
SUOMI-KIINA-SEURA
Toimitus:
Hanna-Mari Ylinen, päätoimittaja
Sähköposti: toimisto@kiinaseura.fi
Osoite: Kaikukatu 4 A,
00530 Helsinki
Puhelin: 045-787-526-08
Sähköposti: toimisto@kiinaseura.fi
Kotisivut: www.kiinaseura.fi

Tilaushinta: 26 EUR
Ilmoitushinnat: koko sivu 450 EUR,
1/2 sivua 240 EUR, 1/4 sivua 126
EUR, 1/3 sivua 180 EUR. Hinnat
koskevat mustavalkoisia mainoksia.
Sovi väri-ilmoitukseen.
Ulkoasu: Lehden päätoimittaja
Paino: Painonet Oy, 2021.
Ilmestyy neljä kertaa vuodessa, seu-
raava numero joulukuussa 2021.

Lehdessä esitetyt mielipiteet ovat kir-
joittajien omia eivätkä edusta Suomi-
Kiina-seuran kantaa. Oikeudet ar-
tikkeleihin kuuluvat kirjoittajille,
niiden julkaiseminen tai lainaaminen
ilman heidän lupaansa on kiellet-
ty. Myös oikeudet kuviin pidätetään.

Kannen kuva: Yuzki Wang

KIINALAINEN TALVIURHEILU-UNELMA

Suomen presidentti Sauli Niinistö ja Kiinan johtaja Xi Jinping julistivat Suomen ja Kiinan talviurheilun teema-
vuoden avatuksi Niinistön Kiinan-vierailun yhteydessä Pekingissä tammikuussa 2019. Suomalaista urheilua
tilaisuudessa edusti lumilautacrossin paralympiavoittaja Matti Suur-Hamari. Kuva: Matti Porre / Tasavallan
presidentin kanslia

Kiina osallistui talviolympialaisiin ensi kerran vuonna 1980 ja sijoittui käytännössä viimei-
seksi jokaisessa lajissa, johon se osallistui. Vain neljäkymmentäkaksi vuotta myöhemmin
Peking on järjestämässä historialliset talvikisat, ja Kiinassa haaveillaan mitalien ohella yli
sadan miljardin euron suuruudesta talviurheilubisneksistä, josta omaa osuuttaan havittelee
myös Suomi. Olympiaunelmaa varjostaa kuitenkin Kiinan ihmisoikeustilanteen aiheut-
tama kansainvälinen protestimyrsky.

Naisten 10 kilometrin maastohiitokil-
pailu Lake Placidin talviolympialaisissa
helmikuussa 1980 oli Itä-Saksan ja
Suomen juhlaa. **Barbara Petzold** hiihti kultaa,
Hilkka Riihivuori hopeaa ja **Helena Takalo**
pronssia. Mitalikolmikko oli ehtinyt iloita
menestystään jo lähes kahdeksan minuutin ajan,
kun maaliin saapui Kiinan kansantasavaltaa
edustanut hiihtäjä **Ren Guiping**. Ren sijoittui

kilpailun 38. sijalle, eli vihoviimeiseksi. Hän
hävisi kisan toiseksi viimeiseksi tulleelle Norjan
Hege Peiklille neljä minuuttia ja 18 sekuntia.
Ren herätti kilpasiskoissaan lähinnä hilpeyttä.

”Meistä tuli naurunaihe, kun hiihtäjämme
yhtäkkiä istui keskelle latua. Huoltojoukot
luulivat tietenkin, että hän on loukkaantunut
ja kiirehtivät auttamaan häntä. Sitten selvisi,
että hän oli vain väsynyt ja istui levähtääk-

中国

seen hetken”, Kansainvälisen olympiakomitean KOK:n pitkäaikainen kiinalaisjäsen **He Zhenliang** muisteli elämäkerrassaan.

Muiden kiinalaisurheilijoiden sijoitukset Lake Placidissa eivät nekään herättäneet juuri hurraahuutoja. Parhaasta yksilösuorituksesta vastasi taitoluistelija **Xu Zhaoxiao**, joka oli kuudestoista miesten kilpailussa. Miesten ampumahiihtoviestissä Kiinan joukkue oli neljästoista, mutta päihitti vain Argentiinan, joka keskeytti. Sijalle 13 päätyneestä Japanista Kiina jäi lähes kuusitoista minuuttia.

Sytä surkealle menestykselle oli monia. Lake Placidin kisat tulivat Kiinalle kovin äkkiä. Maa oli vetäytynyt olympialiikkeestä vuonna 1956, kun riita Taiwanin osallistumisesta Melbournen olympiakisoihin kärjisty juuri kisojen alla. Kulttuurivallankumous syvensi Kiinan kansainvälistä eristäytymistä entisestään, ja käytännössä tuhosi maan huippu-urheilun.

Vasta **Deng Xiaopingin** valtaannousun jälkeen 1970-luvun lopulla Kiina alkoi aktiivisesti pyrkiä takaisin mukaan olympialaisiin, ja lokakuussa 1979 Japanin Nagoyassa pidetyssä KOK:n hallituksen kokouksessa Kiina sai haluamansa. Kiina sai jälleen luvan osallistua olympialaisiin ja aiemmin Kiinan tasavallan nimellä olympialaisiin osallistuneen Taiwanin tuli jatkossa käyttää nimeä Kiinan Taipei.

Poliittisen voiton saavuttanut Kiina halusi esiintyä näyttävästi jo heti ensimmäisen tilaisuuden tullen, ja niinpä Lake Placidiin päätettiin lähettää 28 urheilijan joukkue, vaikka Kiinalla ei ollut olympiatason urheilijoita eikä edes kunnan kokemusta kaikista kisalajeista. Talviurheilua oli perinteisesti harrastettu vain Koillis-Kiinan maakunnissa: Liaoningissa, Jilinissä ja Heilongjiangissa. Niissä oli keskitytty lähinnä jäälajeihin. Kiinassa ei myöskään edes valmistettu kunnan talviurheiluvälineitä. ”Tilasimme Länsi-Saksasta ampumahiihtokiväärit, jotka saapuivat meille suoraan olympialaisiin. Ystävällinen amerikkalaisvalmentaja opetti meille, kuinka kiväärejä käytetään ja kuinka ne saa nopeasti selästä olalle”, He muisteli.

Vasta-alkajat mäessä

Lake Placidista alkoi Kiinan mittava panos-

tus olympiamenestyksen hankkimiseen. Se on tuottanut huimaa tulosta etenkin kesäolympialaisissa, joissa Kiina säännöllisesti taistelee mitalitaulukon ykkössijasta urheilun muiden supervaltojen Yhdysvaltojen, Venäjän ja Iso-Britannian kanssa. Tokion kesäolympialaisissa 2021 Kiina hävisi mitalitaulukon ykkössijan vain yhden kultamitalin erolla Yhdysvalloille (38–39).

Helmikuussa 2022, vain neljäkymmentäkaksi vuotta Lake Placidin kisojen jälkeen, Pekingistä tulee ensimmäinen kaupunki maailmassa, joka on toiminut sekä kesä- että talviolympialaisten isäntänä. Kisaisäntä Kiina ei ole enää talvikisojen naurunaihe, vaan varteenotettava lumi- ja jääturheilun mahtimaa, joka säännöllisesti sijoittuu olympialaisten mitalitaulukossa esimerkiksi Suomen edelle.

Kiinan menestys on tosin rajoittunut muutamiin lajeihin, pääasiassa pikaluisteluun, kaukalopikaluisteluun ja freestylehiihdon hyppyihin, joihin Kiina on onnistuneesti uudeleenkouluttanut entisiä voimistelijoita. Maa haluaa vimmattusti kasvattaa mitalisaalistaan ja on tehnyt rajuja satsauksia sekä olosuhteisiin että valmennukseen. Pekingin kisoissa Kiinan tavoite on osallistua jokaiseen kisojen aikana käytävään sataankahteen kilpailuun. Vielä Pyeongchangissa 2018 kiinalaisedustus puuttui miesten ampumahiihdosta ja mäkihypystä sekä naisten rattikelkkailusta ja skeletonista.

Yksi tavoitteen seurauksista oli outo näky Siilinjärven Kuilun hyppymäessä marraskuun 9. päivänä 2018. Kaksikymmentäneljä nuorta kiinalaisurheilijaa harjoitteli syvällä Savossa elämänsä ensimmäistä kertaa mäkihypy. He olivat suomalaisen nimekkään mäkihypyn **Mika Kojonkosken** keräämä ryhmä, joiden tavoite oli onnistua käytännössä mahdottomassa: kehittyä muutamassa vuodessa täydellisistä vasta-alkajista huippuhyppääjiksi ja kilpailla Pekingissä 2022.

Kiina oli värvännyt Kojonkosken keväällä 2018 ja tämä oli käynyt kahdesti maassa etsimässä potentiaalisia mäkihyppääjäkykyjä Suomeen koulittavaksi. Valmentaja oli arvioinut yhdessä apulaisensa **Janne Ylijärven** kanssa tuhannen nuoren kehonrakennetta, yleistaitavuutta ja nopeusvoimaa. Kaksi tusinaa lahjakkaimmaksi

Mäkihypyn valmentajat Mika Kojonkoski ja Pekka Niemelä seurasivat, kun heidän koulittavakseen tulleet kiinalaiset aloittelevat mäkihyppääjät esittelivät taitojaan siilinjärveläisen hotelli Kunnonpaikan pihalle pystytetyssä mini-mäessä marraskuussa 2018. Kuva: Mikko Knuuttila

katsottua urheilijanalkua valittiin lähtemään kauas Pohjolaan. Kojonkoski oli pohtinut valintoja tehdessään myös sitä, miten mittaisi ehdolla olleiden nuorten motivaatiota. Hänen kiinalaisilla työnantajillaan oli asiaan selkeä kanta. ”He sanoivat, että ei sellaista tarvitse testata. Kun valtio on päättänyt, että sä lähdet, niin silloin sä lähdet. Se on puolileikkisestikin näin”, Kojonkoski kertoi tiedotustilaisuudessa joukkueensa majoitapaikassa Siilinjärvellä.

Suurin osa Suomeen valituista urheilijoista oli peräisin kampsilulajikouluista. Xinjiangista kotoisin oleva **Lyu Yinxin** oli poikkeus: hän oli aikaisemmin harrastanut rullalautailua. Hän kertoi innostuneensa uudesta lajistaan erikoisella tavalla: ”Näin **Eddie Edwardsista** [englantilainen legendaarisen huono mäkihyppääjä] kertovan elokuvan *Eddie the Eagle*. Hän oli täynnä intohimoa eikä koskaan luovuttanut.

Se sai minut haluamaan mäkihyppääjäksi”, Lyu kertoi minulle tulkin välityksellä.

Siilinjärven aamussa Lyu ja kumppanit eivät ensin hypänneet edes pienimmästä mäestä. He harjoittelivat laskemaan alastulorinteen kaatumatta, mikä ei ollut helppoa suksiin ja monoihin vasta totutteleville. Joka kaatumisen jälkeen rinteessä raikuivat ’meishir’ (ei haittaa) -huudot, kun joukkueoverit kannustivat toisiaan. Lyu sai juonesta nopeimpien joukossa kiinni ja sai valmentajilta luvan kokeilla taitojaan pienimmästä mäestä. Hän pysyi pystyssä jo ensimmäisen oikean hyppynsä ja sai Kojonkosken kokemaan valmentajaryhmään kuuluneen **Pekka Niemelän** tuulettamaan riemuissaan: ”Hei, tää on jo mäkihyppyä!”

Koronaviruspandemia pani Kojonkosken ryhmän suunnitelmät uusiksi. Heidät määrättiin alkuvuodesta 2020 palaamaan kotiin Kiinaan

harjoittelemaan, ja kansainvälisiin kisoihin he pääsivät palaamaan vasta kesällä 2021. Lyun sijoitukset Continental Cupin kisoissa Puijolla heinäkuussa olivat 50 ja 51, eli hänen olympia-unelmansa ei ole toteutumassa. Hän oli kuitenkin kehittynyt aloittelijasta hyppääjäksi, joka pääsee suurmäestä 80 metrin tuntumaan. Sekin on jo saavutus.

”Xi-isoisä rakasti luistelemista”

Kiinan panostus talviurheiluun ei ole vain olympiamitalijahdin motivoimaa. Maa haluaa laajentaa taloutensa pohjaa, ja urheiluteollisuus on valittu yhdeksi tärkeäksi kotimaisten kuluttajamarkkinoiden kehityskohteeksi. Kiinan johto haluaa saada kolmesataa miljoonaa maan kansalaista harrastamaan talvilajeja vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteena on kasvattaa talviurheilusta liikevaihdoltaan yli sadan miljardin euron suuruinen bisnes.

Talviurheiluprojekti on saanut näyttävää tukea Kiinan johtajalta **Xi Jinpingiltä**, joka on valtionmediassa profiloitunut jalkapallon lisäksi myös talviurheilun ystäväksi. Kiinan virallinen uutistoimisto Xinhua julkaisi loppuvuodesta 2020 videon, jossa 12-vuotias jääkiekkoilija **Guan Zizhao** muisteli muutaman vuoden takaista kohtaamistaan ”Xi-isoisän” kanssa kaukalon laidalla. Guanin mukaan Xi oli kertonut nuorille kiekkoilijoille tarinan lapsuudesta. ”Xi-isoisä rakasti luistelemista. Hän meni jälle joka päivä koulun jälkeen ja unelmoi omista pikaluistimista. Hänen perheellään oli kuitenkin varaa vain yhteen luistinpariin, ja hänen pikkuveljensä rakasti jääkiekkolu. Niinpä hän antoi veljensä ostaa hokkarit. Xi-isoisä sanoi, että nykyisin asiat ovat paljon paremmin kuin ennen, joten meidän pitäisi osata arvostaa saamaamme tilaisuutta ja jatkaa kovaa harjoittelua.”

Xin lapsuustarinan todenperäisyyttä on vaikea vahvistaa. Videolla ei ainakaan ollut yhtään aitoa kuvaa kommunistijohtajan poikavuosilta, ainoastaan uutta kuvituskuvaa luistelevista jaloista ja Pekingin luonnonjäistä. Tarina epäitsekkydestä sopii palaseksi Xille rakennettuun henkilökulttiin. Saattaa kuitenkin

Suomen ja Kiinan talviurheilun teemavuoden avajaisia vietettiin näyttävien menoin presidentti Sauli Niinistön Kiinan-vierailun yhteydessä. Kuva: Matti Porre / Tasavallan presidentin kanslia

olla, että Xi ei todella saanut haluamiaan luistimia. Hänen isänsä **Xi Zhongxun** oli korkea-arvoinen puoluekaaderi, mutta tunnettu myös siitä, että ei antanut lastensa nauttia asemansa tuomista eduista, vaan pani nämä pukeutumaan käytettyihin vaatteisiin. Xi Zhongxun joutui lisäksi 1960-luvulla epäsuosioon ja erotetuksi johtotehtävistä, jolloin hänen perheensä tilanne vaikeutui.

Tammikuussa 2021 Xi kävi puolestaan paikan päällä Pekingin kisojen tulevilla kilpailupaikoilla Pekingissä ja Zhangjiakoun vuorilla,

joilla järjestetään valtaosa lumilajeista. Hänelle esiteltiin muun muassa hyppymäkiä ja tuulitunneli, jossa hyppääjät pystyvät huipputeknologian avulla hakemaan optimaalisia lasku- ja lentoasentoja sekä testaamaan välineitään. Uutistoimisto Xinhuan raportissa kerrottiin, kuinka Xi myhäili Kiinan saavuttavan Pekingin kisoissa menestystä teknologian taitavan käytön avulla.

Huippu-urheilijoiden ohella uudet talvilajien harrastajat tarvitsevat harrastuspaikkoja. Kiinaan rakennetaan satoja uusia jäähalleja ja

laskettelukeskuksia. Vauhti on hurjaa. Vuonna 1996 koko Kiinassa oli vain yksitoista laskettelukeskusta. Kaksikymmentä vuotta myöhemmin niitä oli jo 646. Hurja kehitys on saanut perinteisemmät talviurheilumaat haistamaan rahan tuoksun. Yksi aktiivisimmista on ollut Suomi.

Kun Xi Jinping vieraili Suomessa tapaamassa presidentti **Sauli Niinistöä** huhtikuussa 2017, valtionpäämiehet sopivat vuoden 2019 olevan maiden talviurheilun teemavuosi. Vastaavaa sopimusta kumpikaan maa ei ollut aiemmin

tehnyt.

Suomi hyötyi Kiinan talviurheiluinno-
tuksesta monin tavoin. Valmennusosaamisen
lisäksi kiinalaiset hakivat Suomesta harjoitusolo-
suhteita. Esimerkiksi Vuokatin urheiluo-
pistossa majoittui ennen koronapandemiaa parhaimmil-
laan yhtä aikaa satoja kiinalaisurheilijoita, muun
muassa hiihtäjiä, lumilautailijoita ja jääkiekko-
ilijoita. Suomi kauppasi Kiinaan myös kaikkea
talviurheilussa tarvittavaa Reiman lastenvaat-
teista tuusulalaisen Vepe Oy:n valmistamiin
jääkiekkokaukaloihin asti.

Urheilun politisoiminen on väärin – paitsi jos sen tekee Kiina

Koronaviruspandemian lisäksi Kiinan jatku-
vasti huononeva ihmisoikeustilanne on tuonut
tummia pilviä Pekingin talvikisojen ympärille,
ja jopa pieni Suomi on alkanut ottaa varovai-
sesti kantaa. Lokakuussa 2020 Suomi oli yksi
kolmestakymmenestä yhdeksästä maasta, jotka
YK:ssa tuomitsivat Kiinan Xinjiangissa harjoit-
taman uiguurivähemmistön sorron ja Hong-
kongin demokratialiikkeen tukahduttamisen.
Lisäksi Suomi keskeytti luovutussopimuksensa
Hongkongin kanssa. Tämä suututti Kiinan, joka
arvosteli Suomea maan sisäisiin asioihin puuttu-
misesta. Helmikuussa 2021 pääministeri **Sanna
Marin** (sd) aiheutti jopa sisäpoliittisen kohun,
kun hän twiittasi voimakassanaisen kannan-
oton, jossa hän arvosteli Kiinan ihmisoikeuksia
polkevaa ja vähemmistöjä sortavaa politiikkaa.

Pekingin talvikisojen lähestyessä myös
vaatimukset kisojen viemisestä Kiinalta ovat
voimistuneet ympäri maailman. Vuoden 2020
syyskuussa 180 ihmisoikeusjärjestöä lähestyi
kirjeitse KOK:n puheenjohtajaa **Thomas Bachia**
ja vaati kisojen siirtämistä pois Kiinasta. Vasta-
ukseksi KOK pesi kätensä: järjestö vakuutti
pysyttelevänsä puolueettomana kansainvälisen
politiikan kiistoissa. KOK myös muistutti,
ettei olympiakisojen antaminen jonkin maan
olympiakomitean järjestettäväksi tarkoita sitä,
että KOK hyväksyisi kyseisen maan poliittisen
järjestelmän, sosiaaliset olot tai ihmisoikeus-
tilanteen. Kiinan ulkoministeriön tiedottaja
Zhao Lijia puolestaan syytti järjestöjä ”urheilun

”Kiina pakottaa poliitikot, urheilujohtajat ja urheilijat moraalisiin valintoihin suhteessaan Kiinaan.

politisoinnista” ja ”olympiahengen vastaisesta”
toiminnasta.

”Urheilun politisoiminen” on ollut Kiinan
järjestelmän vakiovastaus kaikkeen Pekingin
talvikisoja koskevaan arvosteluun. Maan ensim-
mäinen talvikisojen olympiavoittaja **Yang Yang**
toisti iskulausetta maaliskuussa 2021 China
Dailyn haastattelussa. Yangin mukaan urheilun
käyttäminen politiikan välikappaleena on histo-
rian opetusten perusteella sekä ”naiivia” että
”hyödytöntä”.

Kisaisännöiden perumisen ohella myös
olympiaboikotin mahdollisuutta on väläytelty.
Boikotti ei olisi mitenkään ainutlaatuinen
tapaus, sillä niitä on nähty kisojen historiassa
useita. Esimerkiksi Montrealin vuoden 1976
kesäolympialaisia boikotoivat useat Afrikan
maat, jotka vastustivat Etelä-Afrikan apartheid-
hallintoa tukenen Uuden-Seelannin osallistu-
mista kisoihin. Moskovan vuoden 1980 kesä-
olympialaisista jäi Yhdysvaltain johdolla pois iso
joukko maita, jotka protestoivat Neuvostoliiton
tekemää Afganistanin miehitystä. Neljä vuotta
myöhemmin Neuvostoliitto ja sen satelliitti-
valtiot maksoivat potut pottuina ja jättivät Los
Angelesin kisat väliin.

Kiina puolestaan protestoi Taiwanin olyn-
piaosallistumisesta eikä ollut mukana viiden
renkaan kisoissa vuosina 1956–1976. Urheilun
politisoiminen on siis väärin, paitsi silloin kun
sen tekee Kiinan kansantasavalta.

Pekingin kisoille länsimaiden olympiabo-
ikotti olisi todella iso takaisku, sillä talviurheilun
huippumaita on paljon vähemmän kuin kesä-
lajien huippuja. Sitä paitsi talvikisoissa perin-

teisesti menestyneet maat ovat Venäjää lukuun
ottamatta kaikki länsimaisia demokratioita.
Jos Norjan, Yhdysvaltain, Saksan ja Kanadan
kaltaiset maat jättäisivät Pekingin 2022 väliin,
Kiinassa nähtäisiin todelliset tynkäisat.

Todennäköisintä on, että länsimaat tyytyvät
niin sanottuihin diplomaattisiin boikotteihin,
eli ne eivät lähetä Kiinaan kisoja seuraamaan
valtiojohdon tai diplomaattikunnan jäseniä.
Euroopan parlamentti päätti heinäkuussa
2021 suosittaa Euroopan unionin jäsenmaita
panemaan Pekingin talvikisat diplomaatti-
seen boikottiin. Pari päivää myöhemmin myös
Britannian parlamentti päätti samoin. Konser-
vatiivipuolueen entinen puheenjohtaja **sir Iain
Duncan Smith** piti tiukkasävyisen puheen, jossa
hän vertasi Pekingin kisaisännöityä Britannian
1930-luvulla harrastamaan myönnetyt poli-
tiikkaan, joka vain lietsoi Hitleriä kahmimaan
alueita naapureiltaan ja johti lopulta toiseen
maailmansotaan.

KOK:n suhde ihmisoikeuksiin ja demo-
kratiaan on myös ollut kaukana lämpimästä.
Kansainvälisen hiihtoliiton FISin puheenjohtaja
ja KOK:n kunniajäsen **Gian-Franco Kasper**
kertoi mielipiteensä asiasta kotimaassaan Svei-
tissä ilmestyvässä Tages Anzeiger -lehdessä
vuonna 2019. Kasperin mielestä urheilujär-
jestöjen näkökulmasta diktatuurit ovat demo-
kratioria parempia yhteistyökumppaneita.
”Diktaattorit voivat järjestää talviolympialai-
sten kaltaisia suur tapahtumia kysymättä lupaa
kansalta. Meille kaikki on helpompaa diktatu-
reissa”, Kasper sanoi.

Ihmisoikeusjärjestö Human Rights Watchin
Kiina-asioiden johtaja **Sophie Richardson**
kiteytti Kiinan tilanteen heti talvikisojen
myöntämisen jälkeen. ”Olympialaisten motto
kuuluu ’nopeammin, korkeammalle, voimak-
kaammin’. Juuri tätä periaatetta noudattaen
Kiina on hyökännyt omaa kansalaisyhteiskun-
taansa vastaan: se on pidättänyt rauhanomaisia
aktivisteja ennätysnopeasti ja kohdellut heitä
entistä julmemmin. Kun KOK myönsi kisat taas
Kiinaan, järjestö kompastui heti ensimmäisellä
aidalla”, Richardson sanoi.

Kiinan käytös on todella ollut erilaista kuin
ennen Pekingin kesäolympialaisia. Kun se vielä

2000-luvun alussa vakuutti pyrkivänsä avoi-
memmaksi ja moniäänisemmäksi yhteiskun-
naksi, niin nyt Kiina ei enää esitä. Maan johto on
vakuuttunut oman mallinsa erinomaisuudesta ja
uskoo Kiinan olevan nykyisin niin vahva, ettei
sen tarvitse pelätä kansainvälisiä reaktioita, vaan
maa voi toimia pidäkkeettömästi Xinjiangin tai
Hongkongin kaltaisissa kiistakysymyksissä. Se
on myös käynyt ärhäkästi kritisoijiansa kimp-
puun.

Kiina pakottaa poliitikot, urheilujohtajat ja
urheilijat moraalisiin valintoihin suhteessaan
Kiinaan. Enää on turha uskotella itselleen,
että kisojen antaminen Kiinalle auttaisi maata
muuttamaan parempaan suuntaan. Myös jokai-
nen Kiinan palkkalistoilla oleva ulkomainen
urheiluvalmentaja ja urheilutoimija joutuu
kysymään itseltään, onko oikein työskennellä
ihmisoikeuksia polkevan hallinnon palveluk-
sessa. Vanha tekosyy ”urheilulla ja politiikalla
ei ole mitään tekemistä keskenään”, ei nimittäin
Kiinassa pidä paikkaansa. Urheilu on maassa
läpeensä poliittista.

Mikko Knuuttila

Kirjoittaja on Shanghaissa asunut ja opiskellut
urheilutoimittaja, jonka tietokirja *Suuri harp-
paus huipulle – Kiinan tie urheilun supervallaksi*
ilmestyy lokakuussa 2021 Like Kustannuksen
kustantamana.

Alennuskoodi seuran jäsenille

Suomi–Kiina-seuran jäsenet voivat
ostaa Suuri harppaus huipulle – Kiinan
tie urheilun supervallaksi -tietokirjan
15 prosentin alennuksella
Suomalaisen kirjakaupan
verkkokaupasta.

Alennuskoodi
OtavanSuuriharppaus huipulle
on voimassa ajalla 20.9.–3.10.

PAKINA: RAJANYLITYS VAIKEUKSIA

Kiinan ja lännen sanasota uiguurien vainoamisen ympärillä kiihtyy kuukausi kuukaudelta. Yhä useampi länsimainen Kiina-ystävä on valjastettu mukaan tähän loputomaan juupas-eipäs väittelyyn. Lehdistöissä ja internetissä putkahtelee todistusaineistokuvia ja -videoita puolesta ja vastaan. Molemmat puolet tuovat julkisuuteen todistajiaan, jotka väittävät vastapuolen todistajia valehtelijoiksi.

Useita ulkomailla asuvista todistajista on yritetty julkisesti häväästä nimittämällä heitä ”moraalittomiksi henkilöiksi”, jotka ovat ”harrastaneet avioliiton ulkopuolisia suhteita” ja jotkut jopa ”saaneet sukupuolitaudin”. Kiinan virallisen ilmoituksen mukaan he eivät sen vuoksi voi antaa luotettavia tietoja siitä mitä uiguurien uudelleen koulutusleireillä tapahtuu. Toisaalta jotkut Kiinassa asuvat uiguurit ovat Kiinan televisiossa vedonneet ulkomailla asuviin jälkeläisiinsä ja syyttäneet heitä valehtelusta, koska uudelleen koulutusleiri ”oli hieno tilaisuus oppia uusia asioita”. Jotkut ovat jopa uhanneet katkaista kaikki kontaktit ulkomailla asuviin sukulaisiinsa, jotka häpäisevät Kiinan johtajia.

Miten tähän on päädytty?

Asuin vakituisesti Urumqissä tammikuusta 2015 vuoden 2018 lokakuuhun asti. Ensimmäisen kerran kävin Xinjiangissa vuonna 2007 ennen Pekingin olympialaisia. Vuonna 2010 jouduin Xinjiangin Aksun kaupungissa poliisi-kuulusteluun, koska minua luultiin ulkomailta tulleen uiguuriksi. Poliisi varoitti hameiden käytöstä, mikä olisi voinut vaarantaa turvallisuuteni, koska he eivät silloin olisi pystyneet erottamaan minua paikallisista. Vuonna 2015 matkustin Urumqista Kazakstanin kautta lomalle Suomeen. Lentokentällä passintarkastuksessa Kiinan passitarkastusviranomaisen kysyi minulta onko isoäitini tai isoisäni uiguuri? Kysymys tuli suoraan puskista ja kiittelin häntä että minua luultiin paikalliseksi, mihin hän tiuskaisi, että ulkomailta tulleet uiguurien jälkeläi-

set ovat ”vaarallisia”. Ihmettelin mistä tällainen väärinkäsitys oli joutunut raja-aseman tietokoneeseen?

Myöhemmin jouduin joka kerta maasta poistuessani saman kysymyksen eteen, ja kolmesti minut jopa pidätettiin kuulusteltavaksi tästä aiheesta. Viimeisin 11-tuntinen rajanylityskuulusteluni sattui 2018 joulukuussa, kun yritin Hongkongin-Shenzhenin rajalta Kiinaan. Rajavartijat halusivat perusteellisesti selvittää, olinko uiguurien jälkeläinen. Veljeni kuva oli jäänyt tavaroideni joukkoon ja hänenkin tietonsa haluttiin näpyteltäväksi koneelle, koska hän näytti vielä enemmän uiguurilta kuin minä. – Anteeksi Jarmo! – seuraavalla työmatkalla Kiinaan sinäkin luultavasti joudut yön yli kuulusteltavaksi.

2018 joulukuun rajanylityskuulustelussa minua kohdeltiin hyvin. Kuuden tunnin kuulustelujen jälkeen sain jopa aterian syötäväksi: noutorAsian, jossa riisin päällä oli vihreiden kasvien wokattuja lehtiä ja kaksi nopan kokoista sianlihapalleroa. Innoissani söin ensin vihreiden lehtien päällä iloisena pyörivät sianlihapallerot. Kysyin miksi olin saanut vain kaksi pientä nopan kokoista sianlihan palaa? Poliisi, joka toi ruokarAsian istui vastapäätä ja oli silmä tarkkana seurannut syömäpuuhiani, vastasi hämmentyneenä luulleensa että me suomalaiset emme syö ollenkaan sianlihaa! Xinjiangissa asuessani en tosiaan koskaan syönyt sianlihaa koska se haisi mielestäni pahalta, toisin kuin suomalainen sianliha. Ehkä joku oli tämänkin sinne rajatarkastuslaitoksen tietokoneelle viestinyt.

Lopulta kellon tikitettyä jo lähemmäs keskiyötä, paikalle saapui lisää poliiseja, tällä kertaa Xinjiangista asti. Olin varma, että minut viedään Hongkongin-Shenzhenin rajalta Xinjiangin uudelleen koulutusleiriin! Ihmettelin ääneen, mistä moinen Kiinan kansan rahojen haaskuu johtui, koska en omasta mielestäni ollut mitenkään mielenkiintoinen tai tärkeä henkilö, lukuunottamatta epäilyä uiguuriesivanhemmis-

Kirjoittaja Xinjiangissa Pamir-vuoristossa. Kuva: Merja Kalliomäki

tani. Rattoisan kuulustelun loppupuolella tuli esiin Presidenttimme **Sauli Niinistön** tuolloin lähenevä Kiinan vierailu, ja se näytti hermostuttavan kuulustelijoitani. Lopulta he tyytyivät vain mitätöimään viisumini ja maahantuloleiman. Palasin Suomeen ja hain uuden Kiinan viisumin kuukauden kuluttua. Niinistö oli silloin Pekingissä. Ystävällinen Kiinan suurlähetystön silmälasipäinen herra haastatteli minut ja kertoi ettei heidän tietokoneellaan näkynyt maahantulokieltoani eikä sitä, että vanha viisumini oli peruttu, koska minua epäiltiin uiguurien jälkeläiseksi. Lähdin uuden viisumini kanssa sekavin tuntein pois haastattelusta. Hän oli jo valmiiksi

kirjoittanut viisumini ja haastattelu oli pelkkä muodollisuus.

Jokainen voi itse päätellä mikä on totta ja mikä valhetta Kiinan uiguurien kohtelusta. Uteliaisuuttani viime kesänä tein lopulta DNA-testin MyHeritage-yhtiön kautta. Tuloksena oli että 11% esi-isistäni tulee idästä ja yksi kaukainen serkkuni asuu Almatyssa ja toinen Venäjän Ossetiassa. Niin taitaa olla Etelä-Pohjanmaalla uiguureita enemmänkin.

Merja Kalliomäki
Sinologi ja filosofian tohtori

XINJIANGIN TILANNE VAATII TOIMENPITEITÄ YRITYKSILTÄ

Epäilyt uiguureilla ja muilla muslimivähemmistöillä teetetyt pakkotyön tahraamista toimitusketjuista ovat viime vuosina nousseet julkisuuteen niin meillä kuin muuallakin. Huomion kohteena ovat olleet erityisesti Xinjiangissa tuotetut raaka-aineet, kuten puuvilla, tomaatit ja aurinkopaneeleissa käytetty polypii, joiden on osoitettu päätyneen globaaleihin arvoketjuihin ja kuluttajamarkkinoille muun muassa Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa.

Ulkoministeri **Pekka Haavisto** kehotti kesäisen Kiinan vierailunsa yhteydessä suomalaisia yrityksiä tarkkuuteen yritys vastuukysymyksissä. Useiden tutkijoiden ja kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen mukaan Xinjiangissa on teetetty pakkotyötä uudelleen koulutusleireille mielivaltaisesti suljetuilla sekä niiltä vapautetuilla uiguureilla ja muihin muslimivähemmistöihin kuuluvilla henkilöillä. Pakkotyöepäilyjä liittyy myös virallisiin kehitys- ja köyhyysohjelmiin, joiden puitteissa väestöä siirretään maaseudulta työskentelemään tehtaisiin joko Xinjiangissa tai muualla Kiinassa, sekä rikosoikeudellisen prosessin läpikäyneillä vangeilla teetettyyn työhön. Kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen, kuten Human Rights Watchin, mukaan uiguureilla ja muilla muslimivähemmistöillä teetetty pakkotyö voi tietyissä tapauksissa täyttää jopa orjuuttamisen tunnusmerkit.

Viimeisen kahden vuoden aikana Finnwatch on julkaissut kyselytutkimuksia suomalaisten vaatealan ja aurinkosähköjärjestelmiä markkinoivien yritysten yhteyksistä Xinjangiin. Myös muun muassa Yle on uutisoinut oman selvityksensä pohjalta Reiman ja Lidlin mahdollisista pakkotyöyhteyksistä. South China Morning Post on paljastanut Stora Enson toimittavan viskoosin raaka-aineena käytettyä liukosellua Xinjangiin tehtaisiin, jotka sijaitsevat aivan uudelleen koulutusleirien vieressä.

Selvityksissä on käynyt ilmi, että monet

suomalaisyritykset eivät tunne markkinoimensa tuotteiden tai niissä käytettyjen raaka-aineiden alkuperää. Kun alkuperä on tuntematon, ei vastuullisuutta voida varmistaa eikä pakkotyön riskiä sulkea uskottavasti pois. Pahimmassa tapauksessa yritykset voivat tietämättään olla osallisina rikoksiin ihmisyyttä vastaan. Esimerkiksi Ranskassa syyttäjäviranomaiset ovat käynnistäneet tutkinnan neljän vaatteita ja kenkiä markkinoivan kansainvälisen yrityksen mahdollisista yhteyksistä rikoksiin ihmisyyttä vastaan. Tutkinta perustuu kyseisten yritysten kaupallisiin yhteyksiin useisiin Xinjiangissa toimiviin taloudellisiin toimijoihin. Sen taustalla on kansalaisjärjestöjen tekemä valitus, jonka mukaan kaupalliset yhteydet osoittavat, että tutkinnan kohteena olevat yritykset ovat voineet hyötyä taloudellisesti orjuuttamisesta. Ministeri Haaviston kehotukselle on siis olemassa vankat perusteet.

Suomalaisten yritysten kanssa käymisämme keskusteluissa on tullut ilmi, että monet yritykset halusivat toimia vastuullisesti, mutta eivät välttämättä tiedä, mitä niiltä odotetaan. Yritysten vastuu ihmisoikeuksista on määritelty YK:n ohjaavissa periaatteissa. Niiden mukaan yritysten on kunnioitettava ihmisoikeuksia ja noudatettava asianmukaista huolellisuutta: kartoitettava, ehkäistävä ja lievennettävä toimintansa ja arvoketjujensa mahdollisia haitallisia vaikutuksia ihmisoikeuksille, seurattava ja raportoitava toimenpiteiden vaikutuksista, ja korjattava tosiasialliset haittavaikutukset uhreille.

”Suomalaisten yritysten kanssa käymisämme keskusteluissa on tullut ilmi, että monet yritykset halusivat toimia vastuullisesti, mutta eivät välttämättä tiedä, mitä niiltä odotetaan. Yritysten vastuu ihmisoikeuksista on määritelty YK:n ohjaavissa periaatteissa.

Useiden asiantuntijoiden mukaan Xinjiangin nykytilanteessa ihmisoikeuksia koskevan asianmukaisen huolellisuuden noudattaminen on yrityksille mahdotonta. Esimerkiksi YK:n yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevan työryhmän puheenjohtaja **Surya Devan** mukaan maailmassa on tällä hetkellä kaksi aluetta, joissa ihmisoikeuksia koskevan asianmukaisen huolellisuuden noudattamiselle ei ole olemassa edellytyksiä: Xinjiang ja sotilasjuntan haltuun ottama Myanmar. Kiina rajoittaa matkustamista Xinjangiin ja kontrolloi paikallista väestöä voimakkaasti, mikä vaikeuttaa työolojen valvontaa, tietojen keräämistä ja vahvistamista. Lisäksi koska pakkotyön taustalla on valtio, ei yrityksillä ole juurikaan vaikutusvaltaa tai mahdollisuutta ryhtyä merkityksellisiin ehkäiseviin, lieventäviin tai korjaaviin toimenpiteisiin.

Tilanteissa, joissa yrityksen liiketoimintasuhteisiin liittyviä vakavia ihmisoikeusriskejä ei ole mahdollista hallita, ja liiketoimintasuhteen tarjoamille palveluille tai tuotteille on olemassa vaihtoehtoja muualla, ainut YK-periaatteiden mukainen vastuullinen vaihtoehto yrityksille on vetäytyä kyseisestä riskipitoisesta liiketoimintasuhteesta. YK-periaatteiden noudattaminen on kuitenkin yrityksille vapaaehtoista. Tämä synnyttää oikeudellista epävarmuutta, ja johtaa tilanteeseen, missä ihmisoikeuksia polkemalla on mahdollista saada epäreilua kilpailuetua. Tähän ollaan kuitenkin puuttumassa.

Yhdysvalloissa hallitus on varoittanut yrityk-

siä, joiden arvoketjut ulottuvat Xinjangiin ja jotka eivät vetäydy alueelta, että ne saattavat rikkoa Yhdysvaltojen kansallisia lakeja. Yhdysvallat ovat myös estäneet useiden Xinjiangissa toimivien yritysten valmistamien tuotteiden tai niitä sisältävien muiden tuotteiden maahan tuonnin. Euroopan komissio julkaisi kesällä yrityksille suunnatun pakkotyötä koskevan toimintaohjeen. Ohjeessa ei mainita Xinjiangia, tai mitään muutakaan aluetta nimeltä, mutta monet sen kohdista soveltuvat selvästi Xinjiangin tilanteeseen. Euroopan komissio myös valmistelee YK-periaatteisiin perustuvaa lainsäädäntöä, joka velvoittaisi yritykset noudattamaan ihmisoikeuksia koskevaa huolellisuutta niiden koko arvoketjussa. Lisäksi Euroopan parlamentti on vaatinut komissiota tuomaan käsittelyyn myös aloitteen pakko- tai lapsityöllä tuotettujen tuotteiden maahantuontikiellosta; pakkotyöllä tuotettujen tuotteiden maahantuontikieltoa koskeva aloite etenee myös Australiassa.

Kaikki tämä osoittaa, että ihmisoikeuksien kunnioittamisesta on niin Yhdysvalloissa, Australiassa kuin Euroopassakin tulossa markkinoille pääsemisen ehto.

Anu Kultalahti

Kirjoittaja on Finnwatchin tutkija. Finnwatch on yritystoiminnan globaaleja vaikutuksia tutkiva kansalaisjärjestö.

Taiteilija maalaustyössä. Kuva: Anne Sunila

KUVATAITEILIJAN KÄSISSÄ TUSSIMAALAUUS TAITTUU RIISIPAPERILTA INSTALLATIOIHIN

Kirjoittaja-kuvataiteilija Eero Markuksela kiinnostui tussimaalauksesta yli 20 vuotta sitten. Tekniikka kehittyi kiinalaisten taiteilijoiden seurassa työskennellessä ja kiinnostus on sittemmin poikunut taiteilijalle yksityisnäyttelyitä eri puolilla Kiinaa.

Maalausta opiskeleva Eero Markuksela valmistui vuonna 1989 Suomen kuvataideakatemiasta. Valmistumisen jälkeen vierähti vielä seitsemän vuotta, ennen kuin taiteilija löysi oman tyyliuuntansa, kiinalaisen tussimaalauksen. ”Siinä välissä koulun ja opiskelujen jälkeen vuonna 1991 minulla oli ensimmäinen yksityisnäyttely, joita kutsutaan debyyttinäyttelyiksi, Suomen taidegraafikkojen galleriassa Helsingissä. Sen jälkeen alkoi vielä suuremman mittakaavassa sellainen henkilökohtaisemman tekemisen etsiminen ja tutkiminen.” Silloisesta Bulevardin Kiina-soppista ostettujen harrastevälineiden kautta 1996 kiinnostus tussimaalausta kohtaan viimein syttyi. ”Se [tussimaalaus] lähti heti sujumaan, siinä oli jotain hyvin kiinnostavaa.” Alkuinnostuksesta huolimatta, uuden tekniikan oppimisessa meni aikansa. ”Pidin ensimmäisen näyttelyni tussimaalauksesta vuonna 2000 Turun taidegraafikoilla. Siinä vaiheessa olin tehnyt tussimaalauksia neljä vuotta, mutta ei se vielä oikein toiminut.” Tekniikka lähti kuitenkin kehittymään Markukselan Kiinan matkojen myötä, erityisesti paikallisten ammattitaiteilijoiden työpajoihin osallistumalla. Nyt alun harrastevälineet ovat vaihtuneet Kiinan matkoilta tuotuihin ammattilaisvälineisiin, kuten siveltimiin ja laadukkaaseen kiinalaiseen riisipaperiin.

Markuksela on vuosien varrella ottanut osaa monenlaisiin tussimaalaus työpajoihin eri

puolilla Kiinaa. Monesti työpajoja sponsorivat tussimaalauksesta kiinnostuneet taidekeräilijät. ”Pääsin vuonna 2006 vihdoin ja viimein lähtemään Kiinaan ja sain mahdollisuuden työskennellä kiinalaisten taiteilijoiden kanssa ja näin, miten he maalasivat ja käyttivät tussia. Siitä lähtien olen kaikilla Kiinan matkoilla ollut kiinalaisten taiteilijoiden kanssa maalaamassa. Välillä näissä työpajoissa studioissa, tai sitten olemme matkustaneet viikoksi johonkin eri maakuntaan, hyville paikoille. Siellä olen voinut työskennellä ja päästä hyvin juttuun kiinni, aina vain paremmin. Kiinassa tussimaalarit järjestävät itse työpajoja, mutta heillä on myös hyviä sponsoreita, kuten taidekeräilijöitä. Taiteilijat, joita näihin työpajoihin kutsutaan ovat huippuammattilaisia.”

Tussimaalaus tekniikka taittuu suomalaisen taiteilijan käsissä niin perinteiselle riisipaperille kuin installaatioihinkin. ”Teoksissani erityisesti seinä- ja lattia installaatioissa tulee esille visuaalinen ajatteluni. Tussivärien lisäksi käytän metallimateriaaleja ja kiveä teoksissani. Metalleista voi mainita kuparin ja messingin tärkeimpinä. Metalli ja kivi materiaaleilla nostan maalauksen pois litteästä seinän pinnasta. Rakennelmat ovat taloja ja paviljonkeja vuorimaiseman sisällä, kun taas kivi materiaali merkkää vuoria. Lattiasa alumiinilevy kvartsihiekan kanssa edustaa heijastavaa veden pintaa.”

Suomessa ollessaan Markuksela maalaa

Installaatio Dabie-vuori 2,50x6,00m. Tussi, metalli, kivi 2021, Galleria Laikku Tampere. Kuva: Leena Lehti

pääosin ulkona havainnosta. ”Keväällä ja alkukesästä kun on lämmintä ja aurinkoinen päivä on aivan ihanteellista maalata. Kun yhden värikerroksen on tehnyt ja sen kääntää aurinkoon kuivumaan, se kuivuu aika nopeasti. Mutta sitten vasta jatkan, kun se väri on kuivunut. Kiinassa maalatessa, jos ollaan ulkona minä teen tutkielmia ja sitten työpajoissa, jos ollaan studiossa niin siellä minä voin maalata ilman havaintoa, se voi olla enemmän sellaista emotionaalista maalausta, että vedetään hatusta. Ja kun on päästy tiettyyn pisteeseen, niin heitetään työ kuivumaan ja otetaan uutta paperia.”

Matkassa ripaus onnea

Markuksela on pitänyt viisi yksityisnäyttelyä kiinalaisissa taidemuseoissa ja gallerioissa: Luoyang kaupungin taidemuseossa 2007, Hefei kaupungin Ya Ming -taidemuseossa 2008, Huangshanin kaupungin taidemuseossa 2010, Suzhoun kaupungin Kenda Art -museossa 2015 sekä Wangjiang Art -galleriassa 2018. ”Kiinassa pitämäni näyttelyt ovat eden-

neet museosta toiseen ja siellä minut on otettu taiteilijana hyvin vastaan. Joka kerta on löytynyt uusi kuraattori ja taidemuseo. Ennalta arvaamattomuus edustaa minulle Kiinaa. Yllätykset, muutokset ja luovat sovellukset ovat muodostuneet Kiinassa minulle arjeksi.” Markukselan omintakeisella tyylillä, sekä ripauksella onnea on varmasti ollut vaikutusta positiiviseen vastaanottoon Kiinassa. ”Sitä on niin hirveän vaikea sanoa, että miksi minulla on ollut niin hyvä onni Kiinassa. Yksi asia mikä siihen varmasti liittyy, on se, että minä olen vienyt tussimaalauksiin sellaista näkökulmaa, jota muut taiteilijat eivät olisi oivaltaneet tehdä. Ja se on kiinnostanut Kiinassa aivan hirveästi, että miten voit tehdä tällaista ja miten saat tästä tussimaalauksesta näin paljon irti. Vaikka minunkin tekemiseni on toki traditioon sidottuna, niin olen kuitenkin länsimaalaisena pystynyt myös irrottautumaan siitä.”

Kiinan matkoilta Markukselan mieleen ovat jääneet erityisesti vuoristot ja pienet vuoristokylät. ”Tärkeimmäksi paikaksi Kiinassa minulle on noussut Qiyunshan, olen käynyt siellä vuorilla

Kesän viimeinen hetki, 99x55 cm tussi Xuan-paperille, 2020. Kuva: Anne Sunila

KLASSISEN KIINALAISEN MAALAUSTAITEEN IHANTEET MODERNISSA TAIDEMAAILMASSA

Perinteistä kiinalaista maalaustaiteetta ja kalligrafiaa ovat vuosisatojen ajan ohjanneet tietyt esteettiset ja filosofiset ihanteet. Eteläisten dynastioiden aikaisella, osia Kiinasta hallinneella Qi-dynastialla (v. 479-502) kirjalliseen muotoon tallennetut kuusi kriteeriä maalaustaiteelle ja kalligrafialle ovat säilyttäneet taiteelle ominaisia laadullisia ominaisuuksia ja merkityksiä avaavan erittelykykynsä aina nykypäivään asti. Kriteereitä voi käyttää näkökulmana tarkastellessa myös klassisen tien sivupuolelle kurkottavia teoksia – ja niin ikään punnita perinteisten ihanteiden merkitystä nykyhetkessä.

Kuusi kaanonია

Perinteisen kiinalaisen maalaustaiteen tärkein tehtävä on ollut tavoittaa kuvattavan kohteen henki. Taiteilijan työ tiivistyy pyrkimykseen aistia ja ymmärtää kohteen henki ja hetki, rytmi ja luonne, elämänvoima ja energia, jotka taiteilija vangitsee ilmaisevalla, tulkitsevalla viivalla. Paperille piirtyvä viiva on harkitun, hiotun ja tyyliin sovelletun sivellintekniikan ilmaisuvoiman huipentuma. Tällä tavalla ymmärrettynä taide pohjaa aistimukseen, jossa ympäristö suodattuu sitä tarkkailevan taiteilijan kautta. Maalaus on sekä kuvattavan kohteen että tekijänsä sielun heijastus, jossa sisältö ja muoto sulautuvat yhdeksi. Tämä ajattelutapa ottaa konkreettisen ja yksityiskohtaisen muodon perinteistä taidetta arvottavassa ja ohjaavassa kuuden kaanonin kokonaisuudessa.

Maalari Xi Hen Qi-dynastialla kirjoittama teos *Gubua Pinlu* (古画品录) pitää sisällään ensimmäisen kalligrafian ja maalaustaiteen esteettisen teorian. Sen kuusi arviointikriteeriä (*liu fa*, 六法) määrittävät perinteisen maala-

ustaiteen ja kalligrafian ihanteet. Nämä kuusi kaanonია ovat esiintyneet historiassa hieman vaihtelevasti muotoilutina, mutta niiden ydinajatuksukset ovat pysyneet samoina. Ensimmäinen kriteeri koskee kohteen elinvoiman, qi-energian vangitsemista teokseen. Taiteilijan on aistittava ja tulkittava kohteen elinvoima. Toinen kriteeri ohjaa energian vangitsemisen mahdolliseksi tekevää siveltimenkäyttöä, jossa rakenteet, jännitteet, siirtymät, painotukset ja kevennykset ilmaisevat kohteen henkeä. Kolmas ja neljäs kriteeri kehottavat kohteen uskottavaan ja luonnolliseen kuvaamiseen. Kohteelle uskollinen kuvaaminen ei tarkoita suoranaista jäljentämistä tai samantyyppistä pikkutarkkaa ja teknistä kuvausta kuin länsimaisissa realistisissa suuntauksissa, vaan kohteen olemus on oivallettava syvemmällä kuin ainoastaan visuaalisella tasolla, säilyttäen silti sitä riittävän aidosti kuvaava muotokieli. Tarkoitus on juurruttaa tulkintaa kuvattuun kohteeseen, luovuuden alkulähteeseen. Viides kriteeri ohjeistaa energiaa ja luonnollisuutta ilmaisevaan sommitteluun ja tilankäyttöön. Kuudes kriteeri muistuttaa oppimisesta jäljentämisestä ja vanhojen mestareiden kopioimisesta. Kriteerin taustalla on ajatus perinteen hallinnan välttämättömyydestä ennen kuin omaa tyyliä on mahdollista kultivoida huippuunsa. Menneiden mestareiden tekniikkaan ja tyyliin perehtymistä onkin pidetty ainoana tienä omaan mestaruuteen.

Nämä esteettiset-filosofiset periaatteet eivät ainoastaan määritä maalaustaiteen ja kalligrafian visuaalista ilmettä, vaan rakentavat laajempaa ymmärrystä taiteen olemuksesta ja tarkoituksesta. Kaiken ytimessä on kohteen aistiminen, ymmärtäminen ja sen energian vangitsemisen sitä parhaalla tavalla palvelevin visuaalisin keinoin. Keskeistä on ymmärtää sisällön ja

kuusi kertaa, kaikilla muilla matkoilla paitsi viimeksi. Sehän on hirveän kiinnostava paikka, siellä on vuorella vanha kylä, jossa asuu ympäri vuoden noin sata ihmistä. Qiyunshanissa olen viihtynyt hyvin ja siellä olen myös maalanut paljon. Siellä käy lisäksi paljon kiinalaisia matkailijoita ja olenkin tavannut joitain kiinalaisia taiteilijoita, jotka käyvät myös siellä maalaamassa.” Haaveena Markuksella olisi mahdollisesti muutto Kiinaan tulevaisuudessa. ”Sellainen asia, jonka kautta voisi vielä kehittyä taiteilijana, olisi kymmeneksi vuodeksi muuttaa asumaan Kiinaan. Se olisi tavallaan seuraava vaihe. Toisaalta se olisi jo aika hidasta menoa verrattuna tähän mitä nyt on ollut. Niitä helmiä alkaisi sitten pikkuhiljaa ilmestymään, kun siellä kymmenen vuotta viettäisi.”

Markuksella on tussimaalauksen lisäksi myös valokuvannut ja kirjoittanut neljä kirjaa, joista viimeisin *Kotiinpaluu kirjaillussa silkkiviitassa* (Basam Books) perustuu kirjoittajan havaintoihin ja kokemuksiin Kiinasta. ”Kaikilla matkoillani Kiinassa olen tehnyt tussimaalauksia ja ottanut myös huomattavan määrän valokuvia. Kiina nykypäivänä ja historiallisena maailmana on kuin suuri puutarha, joka ilmenee tuhansin muodoin.” Kirjoittaminen näyttäytyykin koko ajan suuremmassa roolissa Markukselan taiteen ohella. Tällä hetkellä hänellä on työn alla Kiinaan perustuva kulttuuriromaani sekä tussimaalauksesta kertova tietokirja. ”Kirjoittaminen näyttää koko ajan suurempaa roolia minun tekemisessäni, olen juuri kirjoittamassa 600-luvun Kiinaan sijoittuvaa kulttuuriromaanin, joka kertoo paikallisesta keramiikkaperheestä ja ensimmäisestä naiskeisarista. Toinen tekeillä oleva hanke on tussimaalauksikirja, johon olen kerännyt materiaalia niin kauan kuin olen käynyt Kiinassa. Vuosien aikana olen tehnyt tussimaalaukseen liittyen valtavan tutkimustyön siitä, millä tavalla tussia voisi käyttää, ja minkälaisia sovelluksia sillä voisi tehdä. Erilaisille materiaaleille kokeilu on ollut aika kova työ, olen kokeillut tussin soveltuvuutta kaikenlaisille maalausmateriaaleille, papereille ja pohjille, aina metalliin asti.”

Markuksella on pitänyt lukuisia yksityis- ja yhteisnäyttelyitä myös Suomessa, vaikkakin

tussimaalaus ei ole Suomessa erityisen yleinen tekniikka. ”Voi sanoa, että onhan tussimaalaus yhtenä lajityyppinä, taiteen ilmaisumuotona kiinnostavaa, mutta ei siitä mitään suurta asiaa voi tulla länsimaissa, koska kuvan rakenne ja ajattelu on toinen. Suomessa se on ilman muuta spesifi erikoisuus.” Markuksella kuitenkin muistuttaa, että tussia on käytetty myös länsimaissa maalauksien aluspiirustuksena tai tutkielmia tehdessä jo renessansin aikana. ”Mutta se, että maalata tussilla ja sitoutua siihen tussimaalaukseen, kuten omalla kohdallani kun sitä on jatkanut jo yli 20 vuotta, niin en tiedä ketään toista suomalaista.”

Haastateltava
Eero Markuksela
Kirjoittaja-kuvataiteilija
www.markuksela.fi

Kirjoittaja
Hanna-Mari Ylinen

Yksityiskohta Huang Yanin Four Seasons -teossarjasta. Kuva: Sean Savage

muodon yhteensulautuminen. Merkitsevä on myös taiteilijan rooli maailmankaikkeuden tulkitsijana. Kuinka vaativaa ja tärkeää voi olla kaikkeuden tiivistäminen viivaan!

Kaanonit kietoutuvatkin vahvasti myös taiteilijan subjektiivisen tulkinnoksen ympärille. Taiteilijan asema aistijana, tulkitsijana ja jäljentäjänä on merkitsevän tärkeä. Taiteilija välittää kohteen hengen harkitulla, hiotulla ja tyyteltyllä sivellintekniikallaan. Yksin hän, kera ilmaisevan viivansa, toimii välittäjänä maailman ja teoksen katsojan välillä. Toisaalta hänen tulee oppia menneiltä mestareilta ja ottaa paikkansa pitkäkestoisemmassa historiallisessa jatkumossa. Toisaalta aikaan, paikkaan ja kohtaamiseen sidottu yksilöllinen taiteellinen tulkinta saa

ansaitsemansa arvon.

Huang Yanin vartalomaalaukset kaanoneiden valossa

Kuusi kaanonia ovat sovellettavuudessaan käytökelpoisia tarkastelun työkaluja myös moderneihin mutta perinteisen kiinalaisen maalaustaiteen elementtejä sisältäviin teoksiin. Yksi esimerkki tällaisesta yhdistelmästä ovat taiteilija **Huang Yanin** (s. 1966) ihmiskehelle sivelletyt maisema- ja kukkamaalaukset, jotka yhdistävät perinteisen kiinalaisen maalaustaiteen uuteen kontekstiin. Tämän tyyppisiin teoksiin kuuluvat esimerkiksi Four Seasons -teossarja (2005, oheisessa kuvassa yksityiskohta), Face Pain-

ting -teossarja (2004) ja Chinese Shan Shui Tattoo series -teossarja (1999). Monipuolisesta taiteellisesta tuotannostaan tunnettu Huang on opiskellut perinteisten taiteenlajien lisäksi zen-buddhalaista filosofiaa ja toteuttaa ihmiskehoa käyttävät teokset yhdessä puolisonsa taiteilija **Zhang Tiemein** (s. 1968) kanssa. Huang suunnittelee teosten kokonaisluonteen ja klassisen maalaustaiteen koulutuksen saanut Zhang toteuttaa varsinaisen maalaustyön. Huang myös valokuvaa työt, jotka jäävät elämään väliaikaisten kehomaalausten tallenteina. Huang käyttää teoksissaan maalausten pohjina sekä kasvoja että muita vartalonosia. Mallin oma ihonväri on peitetty valkoisella pohjasävyllä, jonka päälle on sivelletty kukkia, puiden oksia ja lehtiä tai shan-shui-tyylisiä vuoristomaisemia. Teosten perinteisiä elementtejä voi tarkastella edellä esiteltyjen kriteerien kautta, jolloin ne myös suhteutuvat kiinnostavalla tavalla teosten perinteistä poikkeaviin ominaisuuksiin.

Ensimmäinen kriteeri qi-energian vangitsemisen toteutumisesta Huangin teoksissa on hyvin tulkinnanvarainen, mitä se onkin käytännössä aina. Maalarin läsnäoloa korostava, qi-energiaa aistimaan pyrkivä taiteellisen luomisen akti on tietoinen, harkittu, ajassa ja tilassa tapahtuva tulkinnallinen prosessi. Huangin teokset tulkitsevat traditiota sekä kiinnittävät sen ilmauksen aikaan ja paikkaan. Huang on myös itse todennut maisemamaalauksen edustavan hänelle eräänlaisen sisäisen rauhan tilaa. Teokset välittävät taiteilijan suhtautumisen luontoon ja maisemiin elettyinä kokemuksina, sielun heijastuksina. Näin ollen teosten ominaisuudet eivät sulje pois tavoitetta kohteen hengen ja elämänvoiman tavoittamisesta. Niin ikään taiteilijan asennoituminen kunnioittaa perinteisen filosofian keskeisimpiä ihanteita.

Ensimmäistä kriteeriä tukevat toinen, kolmas ja neljäs kriteeri voidaan myös katsoa Huangin teoksissa toteutuneiksi. Sivellinjälki, asettelu sekä riittävä luonnollisuus ja sitä tasapainottava herkkä tulkinnallisuus muodostavat Huangin teoksissa selkeän kytköksen maalausten historiallisiin esikuviiin. Teosten värienkäyttö on paikoin elävää ja rohkeaa, mutta niin ikään riittävässä harmoniassa kuvattujen kohteiden kanssa. Luumunkukat, orkideat, bambut, krysanteemit ja vuoristomaisemat ovat ottaneet historiassa paikkansa mietiskelevän, luonnon kiertokulkua ja maalarin luontosuhdetta tutkivina klassisen maalauksen aiheina.

Luettavaa aiheesta

Gladston, P. (2014). *Contemporary Chinese Art. A Critical History*. Reaktion Books

Huotari, T.-O.; & Seppälä, P. (1989). *Kiinan kulttuuri*. Keuruu: Otava.

Okkonen, O. (1958). *Kiinan taide*. Porvoo: WSOY.

Sara Hildénin taidemuseo. (2007). *China. Uutta kiinalaista posliinikuvanveistoa. Vol 2*. Peking: Auric Printing Services.

Vaikka sekä ihmiskeho maalaus pohjana että maalaukset ikuistava valokuvaus poikkeavat perinteisistä tekniikoista, niiden voi silti nähdä elävän omaperäisessä sopusoinnussa kaanonien ihanteiden kanssa.

Sommittelua ohjaava viides kriteeri on Huangin töissä erityisen mielenkiintoinen. Ihmiskeho asettaa maalaukselle hyvin erilaiset rajat kuin perinteinen nelikulmainen paperi. Kokovartalokuvissa vartalon asennot, ruumiinosat, peitetyt alueet ja kehon liikkeet vaikuttavat myös itse maalauksen sommitteluun. Kompositio paitsi mukailee vartaloa ja sen asentoja, niin myös korostaa niitä esimerkiksi hahmottelemalla esiin verisuonten, luiden tai lihasten muotoja. Mallin muuttaessa asentoaan myös kokonais-sommitelma muuttuu. Maisema toteutuu kehon rajoissa. Kasvokuvissa mallin piirteet ovat häivytyttympiä ja ilmeet neutraalimpia, jolloin itse maalaus nousee ruumiillista kontekstiaan vahvemmin esiin. Ihmiskehon epätasaiselle, elävälle pinnalle sveltäminen on väistämättä hyvin erilaista kuin paperille. Taiteilija on luonnehtinut ihmiskehoa metaforaksi kukkivalle, hyvin hoidetulle puutarhalle. Maalaus pohjana käytetyn kehon voidaan siten nähdä olevan jopa lähempänä luontoa, tai siitä kumpuavaa, taiteen keinoin tavoiteltua olemusta ja elinvoimaa kuin mitä perinteinen paperi tai silkki ovat. Muoto ja sisältö ovat jälleen uudella tavalla yhtä.

Kuudennen kriteerin vanhoilta mestareilta

oppimisesta voidaan katsoa toteutuvan vähintään siinä määrin, että maalausten kuva-aiheet noudattelevat tradition aiheita, sommitte-
lua ja muutokieltä. Jäljentämisen ja tradition seuraamisen kaanonin voi kuitenkin tarkastella visuaalisuuden lisäksi myös toisesta näkökulmasta. Vanhojen mestareiden kunnioittaminen tarkoittaa laajemmin katsottuna koko klassisen taiteen historian ymmärtämistä aikojen halki jatkuvana, polveilevana kehityskulkuna, jossa jokainen taiteilija ottaa vuorollaan oman paik-
kansa. Perinteen tulkitseminen voidaan nähdä tämän paikan hakemisena – tai sen kommentoi-
misena, tai siitä kieltäytymisenä. Kuudes kriteeri voidaankin ymmärtää myös taiteilijan position pohtimisena.

Samaa ajallisuuden tematiikkaa voi lähestyä myös teosnäkökulmasta. Perinteiseen maalaus-
ja kalligrafiataiteeseen liittyy vahvasti performa-
tiivinen, tietoisien luomisen aspekti. Ihmiskeho
maalauksen pohjana sitoutuu hetkellisyyteen, sillä maalaus ja keho ovat olemassa vain väli-
aikaisesti. Aikaan kiinnittyminen toteutuu kahdella tavalla kun myös itse todellinen teos
ja sen variaatiot ovat olemassa vain hetken, ikuistuen lopulta vain valokuviksi. Tradition
merkkejä iholla kantava ihmiskeho voidaan nähdä kulttuurisen historian todellisena, hetkel-
lisenä ruumiillistumana. Perinteisen maalauksen alle peittyvät ihmiskehot luovat aihioita myös
monenlaisille muille kulttuuriin, taidehistoriaan ja menneisyyteen kurkottaville tulkinnoille.

Taidehistorian jatkumolla

Perinteisen taiteen henkisyiden kaipuuseen
liittyviä painotuksia ovat aikojen kuluessa liiku-
telleet ennen kaikkea uskonnolliset ja filosofiset
liikkeet. Taiteen tarkoitus ja taiteilijan rooli
yhteiskunnassa ovat kulkeneet laajempien virta-
usten mukana tai vastareaktioina niille. Toisin
sanoen kaanonien merkitys ei ole ollut määräävä
tai ainoa taidetta ohjaava tekijä, vaan pikem-
minkin heijasteleva, laajempien kehityslinjojen
mukana kulkeutuva ja sopeutuva. On kuiten-
kin huomionarvoista, että kriteerit kykenevät
yhä tiivistämään olennaisia ytimiä klassisesta
taiteesta.

Kaanonien kautta voi hahmotella esiin
Huangin teosten perinteisten ja modernien
elementtien eroavaisuuksia – sekä toisaalta
niiden yllättävän harmonisia yhteensopivuuksia.
Kaanonit avaavat näkökulmia teosten ja taitei-

lijän tapaan lähestyä ja hahmottaa qi-energiaa,
sekä havainnollistavat siihen liittyvien tulkin-
nallisten lähestymistapojen suuntia. Kuvatus
kohteen elämänhengen vangitsemisen proble-
matiikan voi juurruttaa niin teosten visuaalisiin
ominaisuuksiin kuin taiteilijan ajattelu- ja työ-
kentelytapoihin. Kriteerien kautta hahmottavat
siveltimenkäyttöön ja sommitteluun liittyvät
ratkaisut asemoivat Huangin teoksia suhteessa
ympäriöiviin taidehistorian ja nykytaiteen maail-
misiin. Kaanonien avulla voi myös tarkastella
ihmiskehon paikkaa luonnossa ja perinteisessä
taiteessa, tai taiteilijan asemaa perinteiden,
vanhojen mestareiden ja modernin maailman
konteksteissa ja niiden välissä.

Erityisesti kuudenteen kaanoniin liittyvä
mestareilta oppimisen traditio suuntaa katseen
taiteilijan asemaan ja sen muutoksiin mennei-
syydessä ja nykyhetkessä. Esimerkiksi Song-
dynastian taiteilijan subjektiivista pohdiskelua
painottaneet suuntaukset ja Yuan-dynastian
yhteiskunnasta vetäytyneet ja taiteelle omis-
tautuneet erakkomaalarit asettuvat samalle
perinteitä ja taiteen kaanoneita omalla taval-
laan tulkitsevalle taiteilijuuden jatkumolle, jolle
sijoittuvat myös Huang Yanin ja muiden moder-
nin maailman taiteilijoiden perinteisen aineksen
tutkielmat. Millainen on näkyvästi perinteistä
ainesta käyttävän kiinalaisen nykytaiteen ote
traditioon?

Kaanonien ajattoman taidokas, filosofinen
muotoilu paljastuu niiden väljyydessä ja sovel-
lettavuudessa. Kaanonien luonne ja taiteilijan
merkitsevä asema antavat runsaasti tilaa tulkin-
nallisuudelle sekä taiteilijan itsensä taiteellisessa
prosessissa että teoksia tulkittaessa. Sivellysty-
liä, värienkäyttöä ja sommittelua määrittelevistä
osuuksista huolimatta kriteereissä on pohjim-
miltaan kyse muusta kuin tekniikasta. Ne
määrittelevät omalta osaltaan taiteelle ja taitei-
lijalle tehtävän ja paikan traditiossa. Kriteerien
näennäisestä yksinkertaisuudesta huolimatta ne
ulottuvat käsittelemään huomattavan laajoja
taiteeseen, taiteilijuuteen ja filosofiaan liittyviä
teemoja. Niiden kokonaisuutta voikin tarkas-
tella täysimittaisena esteettisenä teoriana, jonka
avulla nykytaiteen teoksia voi tarkastella osana
laajempia taidehistoriallisia jatkumoina.

Sanni Leimio

Kirjoittaja on Jyväskylän yliopistosta
valmistunut taidekasvatuksen FM

KIINALAISET RAPUJUHLAT

Suomessa ravustus alkaa heinäkuun loppu-
puolella ja sitten koittavat riemuisat ja
hauskat kekkerit, joissa kuu paistaa, juoma-
laulut raikavat ja snapseja otetaan jokaiselle
pyrstölle. Rapu onkin siinä mielessä merkittä-
vää syötävää, että sille järjestetään oikein omat
juhlat! Myös Kiinassa herkutellaan rapuilla – ja
erityisesti villasaksiravuilla.

Kun krysanteemit kukkivat ja osmankää-
mit lennättelevät haituviaan pohjoistuudessa,
on paras aika syödä villasaksirapuja. Shang-
hain ja Suzhoun alueilla rapukautta eletään
syys-marraskuussa. Ravut ovat monelle suurta
herkkua ja niitä syödään niin ravintoloissa kuin
kodeissakin. Parillinen määrä villasaksirapuja on
myös oiva ja arvostettu lahja. Niitä ei kuitenkaan
tulisi lähettää tai kuljettaa Suomeen saakka, sillä
Euroopassa villasaksirapu luokitellaan haitalli-
seksi vieraslajiksi, niin maukasta kuin sen liha
onkin!

Villasaksirapu (Eriocheir Sinensis), kiinaksi
da zha xie (大闸蟹), muistuttaa tavallista
taskurapua, mutta sen saksia peittää tuuhea,
vaalea karva. Arvostetummat, suurimmat
ja kalleimmat ravut saadaan Yangchengista
(阳澄湖) – ja mieluiten sen itäpäästä – läheltä
Suzhoun kaupunkia. Ne ovat niin haluttuja, että
monen muun heikomman kasvupaikan rapuja
yritetään myydä Yangchenin rapuina. Aito-
jen erottamiseksi väärennöksistä onkin kehi-
telty montaa erilaista keinoa. Rapuja voidaan
havainnoida silmämääräisesti tiettyjen tunnus-
merkkien mukaan tai etsiä laservalolla kuoreen
merkittyä tunnusta. Joissain aidoissa rapuissa on
jopa hologrammi.

Rapuja sinällään on arvostettu kiinalaisessa
ruokakulttuurissa jo vuosisatoja ja eipä ihme,
että niihin liittyy monenlaisia tarinoita. Villasak-
siravun ensimmäisestä syöntikerrasta kerrotaan
näin: heimopäällikkö **Da Yu** tahtoi olla perillä
järvien tulvimisajankohdista ja lähetti miehiänsä
Yangchenille. Johdossa oli **Ba Jie**. Illan pimetessä
tulvanvartijat sytyttelivät rannalle nuotioita ja
istuivat leiritulien ympärille lepäämään. Mutta
eipä aikaakaan, kun järvestä alkoi nousta musta
ja vihainen villasaksirapujen armeija naksutellen
suuria saksiaan. Ne sammuttivat nuotion valkoi-
sella vaahdolla ja viiltelivät miehiä terävillä aseil-
laan. Miehet olivat todella peloissaan, mutta Ba
Jie keksi kaivaa ojia tulisijojen ympärille ja täytti
ne kiehuvalle vedelle. Mikä ansa! Ja se olikin
raputaistelijoitten loppu. Sinne ne tipahtelivat

kuumaan veteen yksi toisensa jälkeen ja ihana
tuoksu levisi kypsyvistä saksiniekoista. Loppu-
tuloksena saatiin syödä kauniin punaisia rapuja,
joiden liha oli tuoksuvaa ja kuin valkoista jadea.
Kiinan modernin kirjallisuuden isä **Lu Xun**
(1881-1936) on todennut, että se – Ba jie? –
joka on syönyt ensimmäisenä rapua, on varmasti
ollut todellinen kamppailija!

Entä miten rapuja nykyään kypsennetään?
Yleisin ja perinteisin tapa on höyryttäminen.
Sen lisäksi niitä voidaan paistaa, keittää tai
valmistaa muulla tavoin. Höyrytetty rapu ei
tarvitse mitään lisäkkeitä, vain ripauksen suolaa
taikka etikasta, sokerista ja inkivääristä tehtyä
kastiketta. Juomaksi sopii parhaiten keltainen
riisiviini. Ja tietenkin villasaksiravuista nautitaan
iloisissa tunnelmissa ystävien kanssa maljoja
kohotellen.

Villasaksiravun syönti on sotkuista puuhua
ja siksi se ei välttämättä sovi hienoimmille illal-
lisille. Vaatteet on hyvä suojata ja kääriä hihat
ylös, ennen kuin ryhtyy ruokailupuuhin. Kädet
on myös syytä pestä, sillä parhaat ruokailuväli-
neet ovat omat sormet. Lisäksi käytetään syömä-
puikkoja ja joskus ohutta, pitkää rapuhaarukkaa
ja pientä vasaraa.

Rapua syödessä poistetaan ensin ”häntä”
ravun alapuolelta. Sitten irrotetaan selkäkuori.
Jos ravussa on mätää, se kannattaa imeskellä
suihujen etikkakastikkeen kera. Kuoren irrotta-
misen jälkeen poistetaan kuoren päässä olevat
”luut” ja rapu halkaistaan kahtia. ”Kuolleen
miehen sormet”, eli valkoiset ja evämaiset suika-
leet poistetaan myös ja puolikkaat halkaistaan
edelleen, jotta saadaan esille ravun lihaisimmat
osat. Ravun lihaa kaivellaan syömäpuikoilla ja
voipa sitä yrittää imeä myös suoraan kuoresta.
Ravun jalat katkotaan nivelistä ja työnnetään
liha ulos kapealla rapuhaarukalla. Viimeiseksi
syödään saksen, joissa liha on parhainta. Saksia
napautetaan reippaasti vasaralla tai halkaistaan
ne rapusaksilla. Työlästä, mutta maukasta!

Rapua ja riisiviiniä nautiskellessasi muista
kuitenkin olla tarkkana. Saatat nimittäin nähdä
vilauksen oranssin kaavun helmasta taikka
pikkuisen, mustan hahmon kätkeytyneenä
ravunlihan joukkoon. Sehän on itse **Fa Hai**,
ilkeä munkki Valkoisen käärmeen oopperasta!

Maarit Knuutila

Kirjoittaja on ruokakulttuurin tutkija, FT ja
Helsingin yliopiston kansatieteen dosentti

Suomi-Kiina-seuran

Kirjajäivari

[KIINASEURA.FI/KIRJADIVARI](https://kiinaseura.fi/kirjajivari)